

Kaos efter häftigt
oväder

Operative chefen oroas

**SKADORNA VÄRRE
ÄN VÄNTAT**

Lennart räddade sitt hus
undan vattenmassorna

Regnmassorna var
rekordstora

Kaos och förödelse i skyfallets spår
KAMP MOT VATTNET

Landshövding Eva Eriksson på plats
**“DET HÄR ETT
KATASTROFLÄGE”**

**Problemen försvinner inte
med vattnet**

Hur kan det komma sig att vid katastrofer ute i världen
så kommer svensk hjälp inom 25 – 48 timmar:
Men hur blir det i norra Värmland då?
Ewa Persson

UTVÄRDERINGSRAPPORT

REGNOVÄDRET I HAGFORS OCH MUNKFORS AUGUSTI 2004

FÖRORD

På uppdrag av kommunen har Car-Dun AB i samarbete med kommunens beredskapssamordnare Göran Mårtensson sammanställt denna utvärderingsrapport som i huvudsak bygger på svaren i utvärderingsenkäterna¹. Dessa har inhämtats från kommunledningen, Klarälvdalens räddningstjänst, informationspersonal och övriga aktörer inom kommunen som var berörda av händelsen. Rapporten ger en bild av det svåra ovädret² som rådde i Hagfors kommun i augusti 2004 och vilka åtgärder som vidtogs av kommunens aktörer.

Rapporten tar upp kommunledningens, räddningstjänstens, informationsverksamhetens och övriga aktörers hantering av händelsen, samverkan med de egna förvaltningarna och övriga samverkansparter, stöd från Länsstyrelsen samt engagemang från regional/central myndighet. Avslutningsvis innehåller rapporten; vad har varit bra, vad kan göras bättre, deltagarnas helhetsomdöme av kommunens hantering, funderingar och ”många” frågor samt kommunens fortsatta arbete för att stärka sin krishanteringsförmåga.

Ett utvärderingsmöte genomfördes den 25 januari 2005 tillsammans med aktörerna och de som svarat på enkäterna. Vid mötet redovisades rapporten och man beslutade vilka områden/frågor som ska utredas och åtgärdas för att utveckla kommunens krishanteringsförmåga. Detta beskrivs under rubriken *slutsats*.

¹ Svarensenkäterna är sammanställda områdesvis och finns i sin helhet tillgängliga hos beredskapssamordnaren.

² I bilaga finns några tidningsartiklar och foton som beskriver regnovädret.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	1
Syfte med utvärderingen	1
HANTERING AV HÄNDELSEN	2
Första dygnet.....	2
Räddningstjänst	2
Kommunledning.....	3
Information.....	3
Samverkan med andra aktörer	4
Hur fungerade media.....	4
Stöd från Länsstyrelsen	4
Engagemang från regional/central myndighet	4
Andra dygnet och fortsättningen.....	5
Räddningstjänst	5
Kommunledning.....	6
Information.....	6
Samverkan med andra aktörer	9
Hur fungerade media.....	9
Stöd från Länsstyrelsen	9
Engagemang från regional/central myndighet	9
Övriga förvaltningar, första/andra dygnet och fortsättningen	11
Hur fick du veta om ovädet, hur och när blev du kallad?	11
Vilken roll(er) hade du i verksamheten?	11
Hur fungerade ledningsorganisationen?	11
Hur fungerade informationen?	11
Problem, "saknades något" under arbetet?	12
Fördes dagboksanteckningar?	12
Hade du samverkan med rätta personer?	12
VAD HAR VARIT BRA?	13
VAD KAN GÖRAS BÄTTRE?.....	14
HUR KAN VI FÖRBÄTTRA OSS?.....	16
DELTAGARNAS HELHETSOMDÖME	17
FUNDERINGAR OCH "MÅNGA" FRÅGOR.....	18
KOMMUNENS FORTSATTA ARBETE.....	19
SLUTSATS	20

Bilagor

Tidningsartiklar från NWT och foton

BAKGRUND

Den 4 augusti 2004 regnade det i stort sett hela dagen i vissa delar av Värmland och på kvällen och natten mot den 5 augusti kom ett kraftigt regn- och åskväder. De största regnmängderna föll i delar av Hagfors kommun, men även i Munkfors kommun var nederbörden riklig.

I Sunnemo föll ca 210 mm regn (uppmätt av flera ortsbör) under tiden kl. 16.00-04.00, d.v.s. under tolv timmar, och i SMHI:s mätstation i Råda uppmättes 189 mm, vilket är den näst största uppmätta dygnsmängden någonsin på en SMHI-station. Hos SMHI registrerades 21 000 åsknedslag, där merparten drabbade Värmland.

Genom den kraftiga nederbörden blev ett stort antal vägar helt oframkomliga. Turligt nog så skadades inga personer allvarligt men redan på torsdag morgon var 1 600 personer mer eller mindre påverkade av händelsen genom raserade vägar mm i bara Hagfors kommun. Det blev temporärt också el- och teleavbrott på ett antal platser.

Syfte med utvärderingen

Syftet är, att på ett så objektivt sätt som möjligt, beskriva hur kommunens aktörer hanterade situationen samt ta till vara erfarenheter och idéer för att främja och förbättra samordningen och samspelet mellan olika aktörer. Utvärderingen ska också vara grundläggande för den fortsatta utvecklingen av kommunens krishanteringsarbete och ligga till grund för att åtgärda brister, revideringsbehov av planer, eventuella förslag på utbildnings- och övningsinsatser mm.

Utvärderingen inriktas främst på fyra huvudsyften: ledning, samverkan/samordning, information och organisation. Uppdraget innebär inte att granska och värdera de åtgärder som vidtogs av kommunens olika aktörer under händelsen.

HANTERING AV HÄNDELSEN

Första dygnet

Räddningstjänst

Uppstarten

Räddningstjänsten fick ingen information/varning i förebyggande syfte om det förutspådda vädret från SMHI/SOS Alarm.

Det första larmet inkom till räddningstjänsten kl 17.41, åsknedslag i bostadshus i Ekshärad. Sedan kom ett stort antal larm hela kvällen och natten om översvämmade källare, översvämmade och ofarbara vägar. Totallarm gick via SOS-centralen i Munkfors. Telefonstörningar började komma på telenätet i Hagfors – Munkfors, det blev svårt att få kontakt via telefon.

Verksamheten på fältet

Samtliga brandmän i Hagfors, Munkfors och Ekshärad var fullt upptagna med länsumpningar. Vid 23-tiden hördes lösryckta meningar på comradion att det var risker för vägar i Sunnemo. Räddningschefen tog med sig en man ur styrkan i Munkfors och åkte mot Sunnemo för att få besked om vad som hänt. Utförlig beskrivning av verksamheten på fältet beskrivs i Länsstyrelsens rapport (räddningsledarens rapport).

Stabsarbete och beredskapen vid räddningstjänsten

Inget stabsarbete förekom i början. Stationen var bemannad med en man som försökte hålla kontakt med styrkor ute på fältet.

Beredskapen höjdes inte vid räddningstjänsten under första dygnet.

Lägesuppföljning

Eftersom alla teleföbindelser var brutna så kunde ingen lägesuppföljning göras förrän på fredag förmiddag.

Samverkan med kommunens ledningsorganisation

Ingen organiserad samverkan förekom med kommunens ledningsorgan, dock fanns viss kontakt med kommunalrådet. Det fanns ingen som hade vetskap eller kunde nås för att få vetskap om situationen.

Samverkan med andra aktörer

Räddningstjänsten hade knapphändig samverkan med SOS-centralen eftersom alla förbindelser var brutna. I viss mån fanns samverkan med vägverket.

Hjälp från andra enheter

Kommunens tre stationer var inblandade i händelsen. Senare begärdes hjälp från Karlstadsregionens räddningstjänst om bistånd strax norr om Älvsbacka. Det var stora problem med kontakten med SOS-centralen. Räddningstjänsten hade ingen kontakt med övriga stationer.

Information om räddningsinsatsen till berörda aktörer

Ingen förbindelse fanns, varken fast eller mobilt därför var det i stor sett omöjligt att nå "omvärlden". På torsdag förmiddag lämnades rapport muntligt till tekniska kontoret i Munkfors. Hagfors skötte sin kontakt med ansvariga.

Det arbete som utfördes första dygnet rörde sig framförallt om att rädda liv, rekognosera skador på vägar och evakuera människor.

Kommunledning

Uppstarten

Kommunalrådet, som tillika är krisledningsnämndens ordförande, blev omgående involverad i bevakningsarbetet genom att han bor inom det drabbade området. Han kontaktade då bl.a. kommunchefen och senare tekniska chefen.

Extraordinär händelse – inkallelse av krisledning

Det var svårt att i det akuta skedet få en uppfattning om hur stor och allvarlig händelsen var. Krisledningen (krisledningsnämnden och beredningsgruppen) sammankallades inte. Krisledningsnämndens ledamöter hade dock telefonkontakt med kommunalrådet, som informerade om händelsen. Räddningschefen hade också en avgörande roll för hur situationen hanterades. Regnet upphörde redan under natten mot den 5 augusti och det innebar en övergång till att lokalisera och reparera skador.

Samverkan/samarbete med de olika aktörerna

Formellt bildades inte någon kommunal ledningsstab. Kontakterna sköttes med de egna förvaltningarna och de inblandade aktörerna personligen eller telefonledes. Kommunrådet och tekniska chefen tog på sig ett stort ansvar i det inledande skedet och blev i någon mån samordnare med räddningstjänsten, vägverket, pressen m fl.

Lägesuppföljning och rapportering

Kommunalrådet och tekniska chefen hade kontakt med räddningsledningen, vägverket och Stora Enso. Genom personer som ringde fick de ett grepp om läget, som de i sin tur förmedlade till medarbetarna. Tekniska chefen förde noggranna anteckningar. Ingen rapporterade till Länsstyrelsen.

Information

Interinformation

Ingen organiserad interninformation fanns under första dygnet. Kommunledningen var informerad och inkopplad men i mycket begränsad omfattning genom kontakt med räddningsledaren. Inom tekniska förvaltningen fungerade informationen bra. VA-sidan fick information från räddningspersonal och också i viss mån av vägverket. Stora Enso var en bra informationskälla. De var tidigt ute och skaffade sig en överblick över sitt vägnät.

Information till drabbade, allmänheten och myndigheter

Någon direkt samordning av kommunens informationsverksamhet och räddningstjänst skedde inte under första dygnet. Arbetet med information kring skyfallet under torsdagen sköttes helt av tekniska enheten. Information till drabbade, allmänheten och myndigheter gjordes genom kommunens växel och tekniska enheten men den var ganska minimal. Kommunens kriswebbplats aktiverades inte. Ingen kunde vid detta tillfälle överblicka skadornas omfattning och man tänkte inte i termer som "kris/ kriswebb/ extraordinär händelse". Därmed öppnades ingen upplysningscentral. Eftersom det var svårt att överblicka skadornas omfattning publicerades inga pressmeddelanden.

Samverkan med andra aktörer

I det akuta skedet var det svårt att få tag i berörda personer och myndigheter samt att bli kopplad till rätt ställe. Bra samverkan med Stora Enso under torsdagen. För övrigt verkade samverkan ej ha fungerat så bra under första dygnet.

Hur fungerade media

Riksradion gick ut vid flera tillfällen under natten. Under torsdagen sände lokalradion ut meddelande.

Först på fredagen kunde man läsa om ovädret i tidningarna.

Stöd från Länsstyrelsen

Räddningsledaren fick inget stöd från länsstyrelsen. Det hade varit positivt om någon ansvarig person hos länsstyrelsen, som borde ha haft kännedom om den besvärliga situationen hade gjort ett besök på platsen redan första dygnet.

Länsstyrelsen tog ingen kontakt med kommunen och kommunen kontaktade ej heller Länsstyrelsen.

Första kontakten med Länsstyrelsen var på samrådsmötet i Munkfors på fredagen. Länsstyrelsen gav då besked om kommunens ansvar och Länsstyrelsen insåg vid den tidpunkten att kommunen inte hade full kontroll över läget.

Engagemang från regional/central myndighet

Det fanns ingen kontakt med någon regional/central myndighet under första dygnet.

HANTERING AV HÄNDELSEN

Andra dygnet och fortsättningen

Räddningstjänst

Verksamheten på fältet

Fredagskväll gör stf räddningschefen tillsammans med representant för Hagfors kommun en överflygning över det drabbade området. Här kunde man konstatera att en katastrof hade skett. Av tidigare vägar fanns inget kvar, bara raviner och stora diken.

Räddningstjänstens insatser avslutas den 10 augusti.

Stabsarbete och beredskapen vid räddningstjänsten

Inget egentligt stabsarbete förekom. Fredag eftermiddag förekom ett stormöte med samtliga aktörer inblandade. Det gjordes ingen egentlig höjning av räddningstjänstens beredskap eftersom regnet hade upphört och vattenmassorna börjat försvinna.

Lägesuppföljning

Samtliga lägesuppföljningar skedde dels telefonledes och dels med personliga besök på berörda platser.

Samverkan med kommunens ledningsorganisation

Samverkan fanns genom ledningsmöte på kommunhuset och direktkontakt med kommunalråd och kommunchef.

Samverkan med andra aktörer

Vi samverkade med tekniska kontoret på respektive ort, vägverket och Stora Enso. Samverkan med dem fungerade bra.

Hjälp från andra enheter

Det fanns inget behov av hjälp i och med att situationen hade nått ett statiskt läge.

Information om räddningsinsatsen till berörda aktörer

Information lämnades på telefon och genom personlig kontakt med kommunalråd och övriga berörda aktörer.

Kommunledning

Extraordinär händelse – inkallelse av krisledning

Händelsen bedömdes inte som extraordinär.

På måndagen samlades beredningsgruppen och därefter hölls möte varje dag under vecka 33 samt den 18 och 23 augusti. Dessa möten fungerade mycket bra. Krisledningsnämnden informerades under hand om händelseutvecklingen och samlades den 24 augusti.

Samverkan/samarbete med de olika aktörerna

Samverkan sköttes till en början av tekniska chefen och kommunalrådet. Beredskapssamordnaren tog sedan över.

Samarbetet med samverkande parterna fungerade bra.

Lägesuppföljning och rapportering

Anteckningar fördes på flera håll och det gjorde att det finns en bra dokumentation av händelseförloppet. Beredskapssamordnaren och räddningstjänsten åkte sina rundor hela tiden. Någon gång var kommunalrådet med. Tekniska chefen och gatuchefen tog på sig mycket jobb. Privatpersoner rapporterade också undan för undan. Det var många aktörer som ringde till informationspersonalen och informerade om läget. Dessa blev något av en kunskapsbank.

Information

Citat från stf informationsansvarig Annika Ekbergs svarsenkät:

Fredag 6/8

Min första kontakt med översvämningen var när Tekniska chefen Anna Sjörs, på fredag, ungefär vid lunch, bad mig följa med på ”skyfallsmöte” i Munkfors. Kallade till mötet var representanter från Länsstyrelsen, Räddningstjänsten, Hagfors och Munkfors Kommuner, Polisen, Vägverket och Stora Enso.

Vid mötet framkom lägets allvar alldeles tydligt för mig.

Länsstyrelsen ansåg dock inte att det skulle lyftas upp som en ”extraordinär händelse”.

Länsstyrelsen ansåg att det var Hagfors Kommun som var bäst skickad att ta hand om samordning och information.

Mötet beslutade att ett informationsnummer för allmänheten skulle öppnas upp, per omgående. Detta skulle organiseras av Hagfors Kommun. Kommunchefen Ulf Torehammar bad mig ordna det, under pågående möte, och alla fick, innan mötet avslutades, veta vilket telefonnummer vi skulle använda.

Vi ringde Värmlandsradion som gick ut med nya jourtelefonnumret direkt.

Vi upprättade en telefonlista med direkta mobilnummer till alla ansvariga på länsstyrelsen, räddningstjänsten, Hagfors och Munkfors kommuner, Vägverket och Stora Enso. Alla på mötet fick ett ex av den listan. Den var guld värd för mig sen när vi öppnade jourtelefonen!

Joursamtalen omkopplades till min mobiltelefon och från klockan 16.30, när numret gått ut på Värmlandsradion, ringde det oavbrutet. Jag satt då i bilen på väg hem från mötet i Munkfors. Jag var egentligen inte alls insatt i sakfrågorna (var brotten fanns, vilka arbeten som pågick osv), så jag fick skaffa mig den informationen under resans gång, allteftersom samtalen ringde in. Jag åkte i samma bil som Tekniska chefen Anna Sjörs och ansvarig för gatu-vatten Alban Mathiasson, så jag frågade flitigt. Vi stannade och såg på några skador på vägen hem.

Jag noterade inkommande samtal i ett kollegieblock jag hade med mig. (Klockslag, namn, ärendets art) Det var bra för dokumentationen sen.

När vi kom fram till Hagfors Stadshus letade vi rätt på en gammal topografisk karta och Anna Sjörs hjälpte mig rita in de skador hon kände till. Den kartan blev sedan det arbetsunderlag vi fortsatte att rita på under de närmaste veckorna.

Peter Melberg fanns kvar i stadshuset när vi kom från Munkfors. Han fick rycka in och hjälpa Anna och mig att organisera upp jourtelefonen. Det ringde hela tiden och det var svårt att få något gjort.

Jag skrev ett pressmeddelande som jag mailade ut till tidningarna och förberedde bild och text som skulle läggas ut på webben.

Vi ordnade utrustning för telefonjouren. Rapportlistor, telefonlistor, mobilbatterier, laddare, pennor osv.

Under tiden vi fixade detta ringde det hela tiden.

C:a 22.00 åkte vi hem.

Fredag natt 6/8

Jag hade fortfarande samtalen kopplade till min mobil. Under natten fick jag ta emot ett 50-tal samtal. Jag fick också själv ringa ut en hel del för att söka information och åtgärda saker. Till vägverket, räddningstjänsten, tekniska m fl. Jag blev den instans som för tillfället skulle vara bäst uppdaterad och blev tvungen att se till att jag hade de senaste uppgifterna från olika håll.

Telefonen registrerade alla missade samtal som ringde in när jag var upptagen av annat samtal. Jag ringde också upp alla såna missade samtal varför ingen behövde känna att de inte kom fram på numret.

Lördag 7/8 och söndag 8/8

På lördag morgon förstod jag att det var nödvändigt att se hur det såg ut på "fältet". Jag behövde veta mer exakt var brotten och skadorna fanns. Eftersom samtalen var kopplade till mobilen mötte det inga hinder att resa runt samtidigt som jag tog emot telefonsamtalen. Jag satt i baksätet på kommunens kombibil och hade kartan utbredd bredvid mig och svarade på telefonfrågor samtidigt som vi reste runt. Det var ovärderligt att ha sett skadorna på plats för att kunna informera korrekt.

Tekniska chefen, Anna Sjörs, bedömde att jag behövde förstärkning på telefonjouren och hon bad Peter Melberg hjälpa mig ta emot samtal. Det var svårt att hinna både att ta emot samtalen, dokumentera, åtgärda och ringa upp missade samtal.

Vi fortsatte ha "dygnet runt telefonjouren" kopplad till min mobil lördag och söndag.

Vi användes som sambandscentral av vägverket, räddningstjänsten, polisen, ambulansen, kommunen, Stora Enso, TT, TV/Radio och pressen.

Genom direktkontakten med allmänheten å ena sidan och myndigheterna å andra sidan fick vi en mycket bra direktkoppling till hur det såg ut på fältet.

Det kändes dock lite klivet att få helhetsansvaret som sambandscentral och inte bara svara på allmänhetens frågor. Vi hade väl egentligen inte det mandatet.

Vägverkets olika informationsnummer för allmänheten fungerade inte alls.

Växeln på vägverkets informationscentral i Gbg slutade fungera ett antal gånger och personalen var inte insatt i de faktiska förhållanden som rådde hos oss.

Vi fick också flera olika bud från Vägverket om vilka telefonnummer vi skulle gå ut med till allmänheten. En del av de telefonnummer vi fick var inte lämpliga att använda som

journalnummer. Ibland svarade det inte alls, ibland fanns automatsvar med ”personen har gått för dagen” eller ”personen du söker är inte inne för tillfället”. Så får det inte vara på ett nummer man går ut med som akut informationstelefon.

Vår kontakt med ”vägverket produktion” här på orten fungerade dock mycket bra och därifrån fick vi aktuell information som vi kunde förmedla vidare. Kontakten med Räddningstjänsten fungerade också mycket bra. Likaså kontakten med Stora Enso Kommunledningen genom Anna Sjörs och Ulf Torehammar stöttade oss hela tiden.

Måndag 9/8

Jouren var kopplad till min mobil fram till kl 14.00.

Jag behövde finnas med på möten och jobba mer med organisation, press, webb etc varför vi beslöt att avdela annan personal till jourtelefonen.

Peter Melberg svarade i jourtelefonen till c:a 14.00 måndag.

Kl 14.00, måndag övertog personalenheten telefonjouren och tre personer delade på tiden mellan 8.00-20.00. Måndag och tisdag natt kopplades jouren fortfarande till min mobil. Onsdag natt kopplades samtalen till Hans Åkerlundh (hem).

Fr o m torsdag 12 augusti fanns personal på jourtelefonen dagtid och nattsamtalen kopplades till kommunens växel (=telefonsvarare) som hänvisade till 112 eller larmcentralen.

Fr o m 20/8 var journalnumret helt kopplat till kommunens växel.

Fredag 27/8 stängdes journalnumret.

Interinformation

Fr o m mötet i Munkfors på fredag eftermiddag fanns bra samverkan med räddningstjänsten genom telefonkontakter. Fr o m måndag hölls kontinuerliga möten varje dag. Respektive enhetschef fanns med på ledningsmötena och kunde därmed ta med sig informationen ”hem”. Många enheter förutom tekniska var direkt berörda av skadorna. Skolan för att organisera skolskjutsarna, hemtjänsten för att hitta alternativa vägar till de gamla, personalenheten som organiserade jourtelefonen och växeln som fick många frågor.

Beredskapssamordnaren Göran Mårtensson skrev ”protokoll” på ledningsmötena.

För övrigt fanns mer allmän lägesinformation att läsa på webben och en sammanfattning av skadorna gjordes senare i personalbladet den 8 sept. Hagfors kommun har inte Intranät. Pressmeddelanden publicerades på webben och de var ganska detaljerade och till nytta för personalen och media. Betydande information gavs också via TV/radio/press.

Information till drabbade, allmänheten och myndigheter

Vid fredagens möte på Munkfors räddningsstation beslutades att ett informationsnummer för allmänheten skulle öppnas per omgående och detta skulle organiseras av Hagfors kommun. Kontakt togs med Värmlandsradion som direkt gick ut med det nya jourtelefonnumret. En telefonlista upprättades med direkta mobiltelefonnummer till alla berörda aktörer. Alla på mötet fick ett ex av listan. Den var guld värd.

Tekniska enheten åkte runt och besökte de drabbade under helgen och gav information muntligt.

Ca 300-400 personer ringde till krisjouren. Pressmeddelande skickades ut 6, 8, 9 och 10 augusti och dessa publicerades på kommunens hemsida.

Annika talade i radio och TV ett par gånger. Från riksmedia ringde Aftonbladet och DN. På Hagfors hemsida publicerades det aktuella läget löpande. Länsstyrelsen ringde Annika ett par gånger.

Kommunens kriswebbplats

Eftersom det inte bedömdes vara ett "extraordinärt läge" skulle inte kriswebben användas, istället använde Annika kommunens hemsida och informationen lades högst upp på sidan för att vara lätt att hitta. Det hade varit enklare att använda "kriswebbplatsen" eftersom Annika själv kan uppdatera i den. Uppdateringen av kommunens sida sköts tekniskt av ett externt företag och det tog nu tid att få tag i deras personal sent fredag kväll. Under lördag och söndag fick Annika ta hjälp av kommunens IT-tekniker för att publicera information på kommunens hemsida. (Det har felaktigt angetts att kriswebbplatsen inte användes för att vi inte "kommit igång" med den, men det stämmer alltså inte).

Upplysningscentral

Delar av upplysningscentralen (stf informationsansvarig) sattes in för att informera allmänheten. Beslutet togs fredag (6/8) c:a 15.00 på mötet i Munkfors. Fredag c:a 16.30 var numret aktiverat och Värmlandsradion hade gått ut med meddelande om det nya journumret. Telefonnumret var aktiverat t o m fredag 27/8.

Samverkan med andra aktörer

Efter fredagens möte fungerade samarbete med räddningstjänsten bra. Det togs fram bra kartunderlag och man informerade varandra löpande om förändringar. Informationspersonalen hade bra kontakt med kommunchefen och tekniska. Det var svårt att få besked från vägverket om tidsplan för öppnandet av vägar för att kunna göra planering för skolskjutsar.

Hur fungerade media

Lokala media (radio/tv/press) har skött bevakningen mycket bra. Samarbetet har fungerat mycket bra när det gäller att få ut information. Vi har snabbt fått hjälp med att nå ut med meddelanden. (T ex numret till jourtelefonen och meddelande om fara för rasrisk.) I riksmidia har det varit mycket lite uppmärksammat.

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen deltog i mötet på fredagen i Munkfors. Länsstyrelsen ansåg att ansvaret låg på kommunen. På mötet upprättades en lista med ansvarigas mobiltelefonnummer och där fanns nummer till informationschef Katarina von Sydow och beredskapsdirektör Stefan Dellså. Katarina ringde Annika under helgen och kollade hur det gick. Stefan Dellså hörde också av sig till Annika (troligtvis måndag). Räddningstjänsten hade ingen direkt kontakt med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen fanns med på några av kommunens fortlöpande möten och en dialog har förts med dem.

Engagemang från regional/central myndighet

Fredagen den 6 augusti besökte landshövdingen Hagfors och var tillsammans med Vägverket och kommunalrådet ute och inspekterade ett antal områden. Landshövdingen informerade därefter infrastrukturministern om situationen.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till en gemensam rapport om händelsen som skickats till; Finansdepartementet, Försvarsdepartementet, Näringsdepartementet, Krisberedskapsmyndigheten och Statens räddningsverk.

Räddningsverket har inte haft någon kontakt med räddningstjänsten.

Kommunalrådet har haft telefonkontakt med Räddningsverket en gång och ingen har haft någon kontakt med Krisberedskapsmyndigheten.

Kommunalrådet har skickat brev till statsrådet Ulrika Messing, e-post till finansdepartementet och har haft telefonkontakt med ett antal riksdagsmän bl.a. L-E Lövdén. Några har varit på plats i Hagfors och besiktat skadorna.

För övrigt har intresset varit mycket ”sparsamt” från alla centrala myndigheter.

HANTERING AV HÄNDELSEN

Övriga förvaltningar, första/andra dygnet och fortsättningen

Hur fick du veta om ovädet, hur och när blev du kallad?

Ingen från kommunens förvaltningar blev kallade till något möte under torsdag eller fredag. Personal från tekniska förvaltningen agerade själva. Genom att allmänheten ringde till tekniska chefen så fick hon bra information om vad som hänt.

Jourhavande arbetsledare inom VA-sidan är alltid närvarande och åtgärdar uppkomna problem och brister i VA-systemet.

Fr o m måndagen den 10 augusti hölls kontinuerliga möten med beredningsgruppen/ arbetsgruppen där personal från tekniska, miljö- och bygg, skolan, sociala och ekonomi deltog.

Vilken roll(er) hade du i verksamheten?

Från kl 12.00 på torsdagen kopplade växeln alla telefonsamtal till tekniska.

VA såg till att få tag på maskiner och personal som ingick i den så kallade staben. Personal hjälpte till med avspärrning, sätta upp band och bockar.

Tekniska chefen tog själv kontakt med räddningsledningen, vägverket och Stora Enso.

Hemtjänsten och tekniska blev kontaktade av kommunalrådet, som undrade hur de jobbade med sina problem. Tillsammans med socialchefen organiserades den sociala verksamheten upp. Skolchefen började och planera för hur skolskjutsar skulle fungera.

Hur fungerade ledningsorganisationen?

Under de första dagarna skapades ingen gemensam ledningsorganisation. Tekniska chefen var liksom ensam i ledningsfunktionen, vilket inte kändes alls bra. Första dygnet var sambandet mellan ledningen, informationsenheten och interninformationen kaotiskt, ingen hade liksom grepp om läget.

För VA-sidan var det inga direkta problem, de fick påringningar från SOS Alarm och allmänheten och det fungerade bra.

Sociala fick i stort sett organisera mycket själva. De fick dock god hjälp av biståndsbedömare och personal i hemtjänsten.

Efter fredagens möte i Munkfors fungerade det bättre och fr o m måndagen fungerade det bra. På måndagen samlades arbetsgrupp/beredningsgrupp och därefter hölls möte varje dag. I gruppen deltog kommunstyrelsens ordförande, kommunchefen, tekniska chefen, den informationsansvarige, räddningschefen, beredskapssamordnaren samt vice ordföranden i kommunstyrelsen. När det ansågs nödvändigt bjöds även andra aktörer in såsom t.ex. skolchefen, socialchefen och företrädare för Vägverket och Stora Enso.

Hur fungerade informationen?

Informationen var sparsam i början. Fick information i första hand via media och medarbetare. Fick själv ta kontakt med räddningstjänsten. Läget klarnade allt mer under torsdagen.

Stora Enso var en bra info-källa, de var tidigt ute och skaffade sig en överblick över sitt vägnät.

Från fredag kväll till måndag morgon fick tekniska informationer genom kontakt med Annika. Från måndagen fungerade information mycket bra.

VA-sidan som var i händelsernas centrum fick sin information muntligt via vägverket och räddningspersonal (mobil och nätet - var delvis utslaget).

Problem, "saknades något" under arbetet?

Tekniska chefen säger att hon gjorde fel som inte själv vågade dra igång krisorganisationen under torsdagen.

Snabbare information efterlyses och helheten av läget för katastrofen. Besked från vägverket om vägproblemen saknades.

Fördes dagboksanteckningar?

Tekniska har fört dagboksanteckningar under torsdagen och fredagen. VA-sidan antecknade vilka åtgärder som gjordes.

Fr o m måndagen fördes minnesanteckningar från mötena med beredningsgruppen/ arbetsgruppen.

Hade du samverkan med rätta personer?

Alla såg sig ha haft bra samverkan med de rätta personerna.

VAD HAR VARIT BRA?

Citat från svarsenkäterna

Räddningstjänsten

- Att samtliga har ställt upp efter bästa förmåga och att vi i räddningstjänsten kunde så fort som det var möjligt att ta oss fram till människor som av olika anledningar var nödställda.
- Kontakt mellan kommunen och räddningstjänst.

Kommunledning

- Det har tagits många bra initiativ på olika håll inom den kommunala verksamheten. Man har snabbt uppfattat problemen och hittat praktiska lösningar.
- De privata entreprenörer som sköter skolskjutsarna har medverkat till att verksamheten har löpt smidigt.
- Den lokala samarbetsförmåga som fanns, det tålamod och den hjälpsamhet som privatpersoner visade prov på och glesbygdens överlevnadskraft som så tydligt framstod.
- Kommunens agerande från början.
- Jag tycker kortfattat att engagemanget från kommunens sida för de drabbade har varit engagerad och bra. Det är viktigt att kommuninnevånarna känner att kommunen bryr sig.

Information

- Att vi snabbt och ”informellt” fick ett mycket bra kontaktnät när vi väl satte igång. Vi använde inte krisledningsplanen för att bygga upp samarbetet, men fick det ändå att snabbt fungera.
- Genom jourtelefonen kunde vi snabbt kanalisera frågorna och snabbt få en bra bild av läget.
- Vi fick genom telefonlistan tillgång till personer som hade beslutsrätt. Det gick snabbt att få besked för att sedan kunna gå ut med korrekt information.
- Frånsett de första dagarna tror jag att man kan säga att informationen har fungerat relativt tillfredsställande.
- Att en telefonlinje som allmänheten kunde ringa ordnades. Samarbetet mellan vägverket, produktion i Edebäck, räddningstjänst, Stora Enso och kommunen.
- När väl upplysningen till allmänheten kom i gång, tyckte jag att den fungerad bra. En bra träning för oss. Vi har nu fått en erfarenhet som kan vara till stor nytta om liknade eller ”värre” händelser inträffar.
- På regeringsnivå har ersättningsfrågan kommit upp för de som drabbas ekonomiskt.

Övriga

- Att vi jobbade utan tanke på revir under den första tiden. Stora och vägverket beslutade om åtgärder att laga ersättningsvägar, Vägverket (Inge Pihl och Halvardsson) var också revirlösa.
- Att staben upprättade en jourtelefon.
- Bra personal som jobbade hela natten och insåg katastrofläget. De som drabbades av översvämning och sökte vår hjälp via SOS var mycket nöjda med kommunens insatser. Det var många drabbade som ringde och ett kösystem med ungefärlig tidpunkt på hjälp meddelades (tele eller vid besök). Även pumpputhyraren kom till undsättning och öppnade portarna dit personer kunde vända sig och hyra pumpputrustning. Det var en uppskattad åtgärd. De jag kom i kontakt med insåg katastrofläget och alla hjälptes åt.
- Kommunens agerande samt, sett ur min synvinkel, skolskjutsentreprenörerna som ordnade ihop en fungerande organisation.
- Upprättande av jourtelefon, engagerad ledningsgrupp, beredskapssamordnare, räddningschef och kommunalråd.

VAD KAN GÖRAS BÄTTRE?

Citat från svarsenkäterna

Räddningstjänsten

- Det är svårt att bedöma vad som kan göras bättre när det är ett så snabbt förlopp och när alla förbindelser med yttvärlden bryts.
- Upprätta stabsenhet snabbare genom räddningschefen – ledaren.

Kommunledning

- Fram för allt bör polisen på samma sätt som räddningstjänsten bidra till att förhindra olyckor och hjälpa till i det akuta skedet.
- Vägverkets organisation är ”svår” och detta ställer till bekymmer.
- Både regionalt och centralt borde katastroffond och en katastrofgrupp finnas, så att akuta insatser kan göras snabbare.
- Det tog för lång tid att få grepp om katastrofens omfattning. Vem har bästa resurserna för att bedöma omfattningen av en sådan här händelse?
- Naturligtvis så skulle beredningsgruppen ha samlats redan på torsdagen och lagt upp arbetet. Om krisledningsnämnden skulle ha sammankallats kan jag ej uttala mig om.
- Även informationsenheten med dess upplysningsenhet skull ha aktiverats redan under torsdagen. Vi har ju en bra krisledningsplan och organisation som stod redo att ingripa.

Information

- Att ha förberett bättre material för liknande situationer. Det finns en krisplan, men hur bra är den i verkligheten?
 - ✓ Det finns telefoner på lager, men är det rätt telefoner, t ex med display?
 - ✓ Det finns telefonabonnemang, men är de rätta tjänsterna beställda? (Missade samtal – syns de? Telefonsvarare – är det beställt hos Telia? ”Alla linjer upptagna, men vi tar ditt samtal så snart vi kan” – finns en sån funktion?)
 - ✓ Det finns seriekopplade telefonjack (5 linjer), men hur funkar det om bara en telefon är bemannad? Ringer det då i telefoner som ingen svarar i?
 - ✓ Det finns lista på jourpersonal, men kan de hoppa in med kort varsel?
 - ✓ Det måste finnas bra papperskartor tillgängliga. Det finns ”datakartor” men det tar för lång tid att rulla fram på dataskärmen. Jag fick tag i en topografisk karta från 60-talet, som jag bar med mig var jag gick, och utan den hade det inte fungerat. De flesta telefonsamtal hänvisade till ett geografiskt läge. Jag prickade in ärendet och använde sen kartan som underlag när jag rapporterade vidare. Kartan användes också på möten som ett redovisningsunderlag.
 - ✓ Vägverkets kartor för avstängda vägar som visas på webbsidan, borde vara mer detaljerade.
 - ✓ På Hagfors kommuns webbsida, hänvisade vi till Vägverkets webbsida för information om avstängda vägar. Tyvärr visade det sig att vägverkets kartor inte var tillräckligt detaljerade för att man skulle kunna se var vägarna var brutna. Eftersom vägarna officiellt var avstängda, men ändå användes för lokal trafik hade kartorna behövt vara mer detaljerade.
- Uppstår sådana här situationer måste vi snabbt kunna göra en bedömning om krisledningsplanen och dess organisation skall träda i kraft eller om vi kan organisera verksamheten utan den. Utifrån det beslut som fattas kan arbetet organiseras ändamålsenligt.

- Vägverkets jourtelefoner vilka inte fungerade, eller så visste man inte vart orterna kring Hagfors låg.
- Det känns lite marigt när både polis och ambulans måste vända sig till oss för svar och inte kan få det från vägverket.
- Klara direktiv över vilken roll har jag som svarar i telefon, nu blev vi ”sambandscentral” lika mycket som en upplysningstelefon för allmänheten.
- Vi måste starta krisledningsplanen tidigare och även i händelser som vi kanske inte tycker är så ”stora”.

Övriga

- Att snabbare få ett grepp om läget – man borde ha flugit direkt över området, larmat ordentligt om att det faktiskt var över 100 människor som var utan förbindelse på eftermiddagen efter regnet. Om någon allvarlig olycka hade skett då, hjärtinfarkt eller dylikt hade kritiken INTE blivit nådig. Nu hade vi tur.
- Allt kan göras bättre men ekonomin är för svag i sådana här situationer.
- Vid stora katastrofer där Räddningstjänsten, kommunens beredskapspersonal, vägverket m.fl aktörer är inblandade borde EN person ansvara för ”operation räddning”.
- Svårt att bedöma när ett sådant läge inträffar.
- Vi inom kommunens tekniska beredskapstjänst jobbar med det kommunala VA + vägnätet, som vi kan och har full kontroll på åtgärdas.
- Vid typ stor nederbörd regn, snö, flodvågor blir samhället lamslaget, de resurser som skall till plockas konstigt nog fram och löser problemen om än provisoriskt ganska snabbt.
- När katastrofer inträffar är det inte bara de kommunal tekniska problemen utan även problem av rent privat karaktär som får hjälp i nödlägen.
- Samling av gruppen snabbare och organisation av vem gör vad.
- Organisera sig snabbare (krisledningsorganisation).

HUR KAN VI FÖRBÄTTRA OSS?

Citat från svarsenkäterna

Räddningstjänsten

- Hade det varit ett normalt förhållande vad gäller kommunikation, så tror jag att situationen har varit annorlunda med tanke på stab, krisledningsorganisation mm.
- Förbättringar kan givetvis alltid ske. Kanske att någon ansvarig person inom olika organisationer på eget bevåg startar upp hjälp eller krisgrupp.
- Givetvis också genom mer utbildning inom krishantering-stabsarbete vid liknande händelser.

Kommunledning

- Att vi, med den information vi nu har kring ovädret den 4 augusti – 20 augusti, träffas och diskuterar hur vi på ett bättre sätt kan lösa uppgifterna i kommande katastroflägen.
- Viktigt att vi nu under våren 2005 övar och diskuterar händelsen. Mycket bra att vi nu genomlidit en verklig kris och att vi nu genom denna uppföljning kan lära oss av denna.

Information

- Vi hade kommit långt i den teoretiska planeringen för krisledning, men vi hade inte haft några praktiska övningar. Övningen var planerad till våren 2005. Engagemanget kommer säkert att vara stort nu när vi genomför övningen och det borgar för att många goda idéer kommer att komma upp.
- Utvärdera den här händelsen ordentligt och efter det se över om vi skall ändra några rutiner, eller om det fanns något vi helt missade.

Övriga

- Genom att träna!
- En genomgång med samtliga aktörer efter arbetets slut skulle vara att rekommendera.
- Efter besök hos de drabbade, lyssna på deras problem och ev. lösningar.
- Att gå ut i media och lova att åtgärder ska genomföras utan förankring inom personalen och verksamheten.
- Jourhavande politiker som kan rycka ut och vara till stöd för beredskapspersonal.
- Bättre kontakt.
- Tydligare roller mellan räddningstjänst, polis, vägverk och kommunen.
- Jag tror att det är viktigt att ta tillvara på erfarenheten från regnkatastrofen.

DELTAGARNAS HELHETSOMDÖME

Citat från svarsenkäterna

Räddningstjänsten

- Jag tycker att kommunerna har skött handläggningen efter bästa förmåga.
- Bra med de förutsättningar som kommunledningen har.
- Fr om med måndagen fungerade allt som det skulle.

Kommunledning

- Jag är part i målet och borde inte tycka nåt, men jag konstaterar att jag för egen del skulle agera mycket snabbare om vi skulle drabbas av något liknande.
- Jättebra!
- Mycket bra med tanke på de förutsättningar som rådde.

Information

- Bra, så som jag upplevde det, när vi väl hade förstått lägets allvar.
- Såvitt jag kan förstå, av allmänhetens reaktion, är de också relativt nöjda med de kontakter de haft med kommunen.
- Naturligtvis tycker allmänheten, liksom vi, att det borde finnas någon form av ekonomiskt skyddsnet (katastroffond eller möjlighet att försäkra sig eller liknande).
- Men vi har lagt oss vinn om att informera alla, tagit personliga kontakter med de flesta och arrangerat informationsmöten med allmänheten och försäkringsbolagen för att reda ut vad som gäller. Samt, genom våra politiker, haft täta kontakter med regeringen och länsstyrelsen om stödmöjligheter.
- Min uppfattning är att ett mycket stort ansvar har åvilat kommunen. Min erfarenhet inom området är förvisso begränsad, men man funderar på vilket ansvar och vilken roll olika aktörer har vid ett läge likt detta.
- Utifrån detta tycker jag att kommunen gjort en klart godkänd insats, med undantag av de första dagarna då jag tror att många hade svårt att greppa vidden av det inträffade.
- Bra.
- När vi hade kommit igång tyckte jag det fungerade bra, men vi förstod nog inte att händelsen hade så stor betydelse för allmänheten och inte minst upplysningar om alternativa vägar. Många utan för kommungränsen ringde ang. vägval.

Övriga

- Bra från måndagen!
- Naturligtvis går det att förbättra men med den organisation vi har idag går det inte.
- Sammankallning av försäkringsbolagen var ett uppskattat initiativ likaså jourtelefon och att utnyttja media, men på våra villkor och inte på journalisternas.
- Halvbra.
- Bra.
- Jag tycker att kommunen har gjort ett bra arbete med tanke på vilka förutsättningar vi hade. Personalen inom äldreomsorgen har gjort ett mycket gott arbete.

FUNDERINGAR OCH "MÅNGA" FRÅGOR

Hur kunde det gå så fort och bli så stort – funderingar och "många" frågor

Vid en sådan här dramatisk händelse där så många aktörer och drabbade är inblandade uppkommer naturligtvis många frågeställningar om vad som har gjorts, hur det har gjorts, skulle det ha gjorts på något annat sätt, hur kommunens krisledningsorganisation fungerade, hur den kommunala verksamheten fungerade vid en sådan här situation, informationsinsatsen mm.

Av svarsenkäterna kan man utläsa nedanstående funderingar och "många" frågor. Dessa ska uppmärksammas och diskuteras i det fortsatta arbetet:

1. På vilket sätt kan SMHI ge kommunen information om kommande oväder? Om de kan förutspå oväder bör det inte då rapporteras till t.ex. SOS fbv till räddningstjänsten i kommunen?
2. Vem hade den totala överblicken över läget första dygnet? Detta kan man inte läsa ut vare sig av kommunens svarsenkäter eller av länsstyrelsens rapport.
3. Vem larmar vem? Vilka skyldigheter och befogenheter har SOS Alarm?
4. Vet kommunen vilket stöd och hjälp de kan få av SOS Alarm?
5. Vet kommunen vilket stöd och hjälp de kan få av Länsstyrelsen?
6. Vem trycker på "startknappen" och kallar in personal?
7. Behövs det en "uppstartslista"?
8. Hur får vi till ett bra samarbete/samverkan med kommunens ledning, räddningstjänsten, egna och externa aktörer?
9. Hur får vi tag på de "rätta" personerna i det akuta läget, som på ett aktivt sätt kan bistå kommunen och de drabbade?
10. Vem hade ansvaret för samverkan mellan de olika aktörerna?
11. Det var svårt att få kontakt med vägverket och polisen. Varför?
12. Varför drog inte kommunen igång sin krisledningsorganisation?
13. Varför sammankallades inte beredningsgruppen tidigare?
14. Varför startades inte kriswebbplatsen upp?
15. Varför startades inte upplysningscentralen upp?
16. Varför etablerade inte räddningstjänsten en räddningsstab?
17. Borde inte beredskapen ha höjts på räddningstjänsten?
18. Sökte räddningsledaren stöd hos Länsstyrelsen (t ex för att få tillgång till helikopter)?
19. Varför har inte myndigheter engagerat sig mera i händelsen?
20. Vad innebär länsstyrelsens/kommunens områdesansvar?

KOMMUNENS FORTSATTA ARBETE

Efter en händelse som regnovädret har man som kommun naturligtvis en hel del erfarenheter att ta tillvara. Vi ska nu arbeta vidare, såväl internt som externt gentemot andra aktörer. Utvärderingsrapporten ska vara grundläggande för den fortsatta utvecklingen av kommunens krishanteringsarbete och ligga till grund för att åtgärda brister, revideringsbehov av planer, förslag på utbildnings- och övningsinsatser mm.

Nedan redovisas några exempel på faktorer som har stor betydelse för fortsatt arbete:

- Stabsutbildning.
- Övningar (larm- och startövning, ledningsövning, funktionsvisa övningar och övning med information/upplysningsfunktion).
- Göra sig väl förtrogen med krisledningsplanen och dess funktionalitet (organisation, roller, uppgifter, lokaler, sambandsmedel, utrustning mm).
- Utredda befogenheter, roller, särskilda rutiner och behov av samverkan.
- Reglera kommunledningens tillgänglighet vid en större händelse (semestrar).
- Skapa rutiner för uppstart av krisledningen (krisjour?, uppstartslista?).
- Skapa kännedom om de regionala myndigheternas samverkansroller vid en kris.
- Bilda lokalt krishanteringsråd/samverkansråd (förberedelser för krishantering för- enklas om aktörerna har ett gemensamt forum för samordning både i det akuta skedet och i planeringen).
- Utredda vilket stöd kommunen kan få av Länsstyrelsen i förberedelsearbete, under den akuta händelsen och i efterarbetet. Detta dokumenteras i krisledningsplanen.

Det som framkommer under mötet i januari avseende; vad kan göras bättre, diskussioner och svar på funderingar, frågor samt ovanstående faktorer ska dokumenteras. Utifrån detta underlag fastslås sedan vilka åtgärder som måste vidtas för att utveckla krishanteringsförmågan.

Ett utvärderingsmöte genomfördes den 25 januari 2005 tillsammans med aktörerna och de som svarat på enkäterna. Vid mötet gjordes en tillbakablick på händelsen, diskuterades vad vi ska göra för att utveckla kommunens krishanteringsförmåga, diskuterades runt frågor och funderingar samt det fortsatta arbetet.

SLUTSATS

Vid mötet den 25 januari 2005 beslutades att nedanstående områden/frågor ska utredas och åtgärder fastslås för utveckling av kommunens krishanteringsförmåga.

1. Skapa rutiner för uppstart av krisledningen och reglera dess tillgänglighet

- Det ska vara enklare att starta upp krisledning och ”våga” trycka på knappen, exempelvis bör det kanske finnas en mindre ”startgrupp”.
- De ska tydligt framgå vem som ansvarar för hur uppstarten kan ske och av vem.
- En enklare version med startgrupp och åtgärder/checklista bör finnas. Den bör inplastas och tas fram i ”litet format” för att ha lättillgängligt.
- SOS-Alarm:s krisjour ska utredas.

2. Skapa kännedom om myndigheters samverkansroller

- En samordning av de samverkande aktörerna bör ske, där man tillsammans kan prioritera vad som ska göras.
- Aktuella telefonnummer till samverkanspartner ska finnas. De som då kontaktas ska ha ”mandat” att agera.

3. Utred stödet från Länsstyrelsen

- Länsstyrelsens roll ska tydliggöras. Vilka möjligheter till stöd och hjälp kan kommunen få av Länsstyrelsen? Vad har vakthavande (VB) för roll och skyldigheter?

4. Göra sig väl förtrogen med krisledningsplanen

- Viktigt är att alla känner till vad som finns i krisledningsplanen. Detta görs bäst vid genomgångar, utbildningar och övningar. Detta kommer att ske i samband med planerade utbildningar och övningar.

5. Utbildning/övning

Som förberedelse för den akuta krishanteringen ska kommunens krisledning regelbundet utbildas och övas. Erfarenheterna från regnovädret är viktigt att ha med sig vid övning.

Nedan tas upp den utbildnings-/övningsverksamhet som planeras för 2005

- Ledningsmetodikutbildning (stabsutbildning) kan göras med stöd av Länsstyrelsen under 1 – 2 dagar. Ett möte med Länsstyrelsen kommer att ske den 14 februari då planering av utbildningen kommer att diskuteras.
- Utbildning/övning i användandet av kommunens kriswebbplats genomförs den 2 februari.
- En ledningsövning är planerad att genomföras under året.
- Mindre samverkansövningar kommer att genomföras med Räddningstjänsten.

Viktigt är att kommunen tar fram en långsiktig utbildnings- och övningsplan för att upprätthålla sin förmåga i krishanteringsarbetet.

Efter genomförda åtgärder och ett utvecklat samverkansarbete blir Hagfors kommun väl förberedd för framtida ”kriser”.

TIDNINGARTIKLAR FRÅN NWT

Foton: Göran Mårtensson och Olle Persson

Kamp mot vattnet, fredag 6 augusti 2004 Bilaga 1

Det här är ett katastrofläge, lördag 7 augusti 2004..... Bilaga 2

Skadorna värre än väntat, lördag 7 augusti 2004..... Bilaga 3

Problemen försvinner inte med vattnet, onsdag 25 augusti 2004..... Bilaga 4

VÄRMLAND: Kaos och förödelse i skyfallets spår

Kamp mot vattnet

Delar av Värmland blev rena katastrofzoner efter onsdagens regnövader.

Vägar spolades bort och många hushåll isolerades efter de kraftiga åskvädren i Värmland natten till i går.

Värst drabbade var trakterna kring Hagfors, Munkfors, Molkom och Älvsbacka.

I Backa, en mil från Hagfors spolade vattenmassorna bort en stor bit av vägen och skapade en dödsfälla i form av en

ravin. Ortsbefolkningen fick rycka ut och spärra av vägen eftersom räddningstjänst och polis inte kom till undsättning. Något som upprör Lef Eriksson-Wallin, som flera gånger försökte få dit dem via

SOS Alarm. Enligt polisen har man inte det material som krävs för att spärra av länsvägar.

Riksväg 63 stängdes under natten av vid Blombacka, öster om Molkom, efter att vä-

gen underminerats av vattenmassorna och rasat samman. Efter reparationsarbete kunde den ena körbanan öppnas igen för lättare trafik.

Dessutom skars länsväg 240 och en rad mindre vägar av.

Åskan gjorde också som mest 8 000 hushåll strömlösa och under minst elva timmar i går var 6 600 hushåll utan telefon.

SIDORNA 5-7

HAGFORS/ÄLVSBACKA: Landshövding Eva Eriksson på plats

”Det här är ett katastrofläge”

Det ovädersdrabbade området mellan Hagfors och Älvsbacka är en katastrofzon.

Det menar landshövdingen Eva Eriksson som i går var ute och tittade på förödelsen.

MORGAN SCHMIDT
034 19 90 00 / redaktion@svt.se

Onsdagens skyfall, med bortspolade vägar och avskärmade människor som följd, har fått långt värre konsekvenser än vad någon från början kunnat bedöma. I går gav sig Värmlands läns landshövding, Eva Eriksson, själv ut för att ta sig en titt på förödelsen.

– Vi har varit i Hagfors och runt riksväg 240 för att titta på vad som har hänt och försöka

få koll på läget. Det jag kan säga direkt är att läget är mycket värre när man är på plats än vad jag hade kunnat föreställa mig, säger Eva Eriksson.

Eva Eriksson

I nuläget är hundratals personer isolerade i trakterna kring Munkfors, Hagfors och de norra delarna av Karlstads kommun. Samtidigt har också flera vägar raserats totalt, däribland riksväg 240, vilket innebär att det är extrema försiktighetsåtgärder som gäller för vägnätet i området.

– Enligt min bedömning så rör det sig om ett katastrofläge

i den här delen av Värmland, säger Eva Eriksson.

Tog det inte på allvar

I torsdags, dagen efter skyfallet, trodde däremot ingen att läget var så allvarligt att det skulle behöva utföras några katastrofvarningar.

– Nej jag uppfattade inte genast den information jag fick då att det var riktigt så allvarligt som det var. Det är först när man kommer ut på plats som man verkligen ser omfattningen av det hela. Jag har nu informerat regeringen om läget och de har sedan vidarebefordrat det här till Näringsdepartementet och

infrastrukturminister Ulrika Messing, säger Eva Eriksson.

I går eftermiddag hölls ett möte med alla inblandade par-

ter – Räddningstjänst, Vägverket, kommunerna, länsstyrelsen med flera – för att göra upp en strategi för hur man nu ska lösa alla de problem som uppstått i samband med översvämningarna i området. Hittills menar landshövdingen att arbetet med de faktiska infrastrukturproblemen flyter på bra, däremot har människorna som drabbats i viss mån glömts bort.

– Det är så lätt att man fokuserar på de greppbara problemen i en naturkatastrof och glömmer bort att människorna faktiskt också drabbas av kaosartade situationer. Informationen om vad som händer och skär till den enskilda individen har hittills varit bristfällig så nu ska vi avdela en person som ska gå ut och informera

folk om hur läget är och berätta att de inte har glömts bort, säger Eva Eriksson.

Evakuering

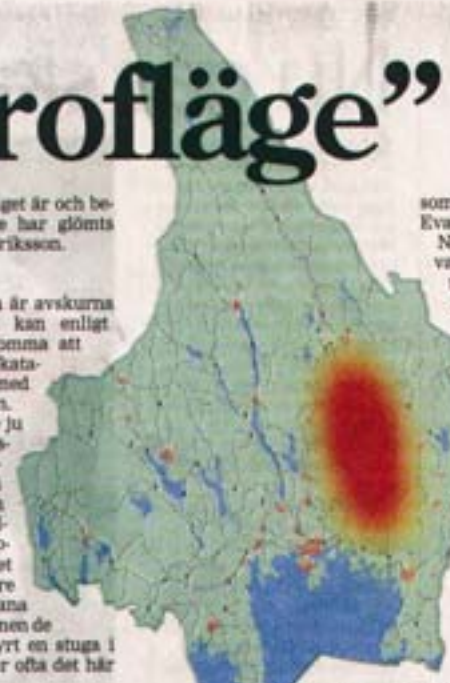
De personer som är avskurade från omvärlden kan enligt Eva Eriksson komma att evakueras från katastrofområdet med hjälp av militären.

– Någon måste ju hjälpa människorna att komma därifrån så militären kan komma in i bilden. De som är bofasta i området har ofta enklare att klara av sådana här situationer, men de som bara har hyrt en stuga i området upplever ofta det här

som mycket allvarligare, säger Eva Eriksson.

Nu följer ett par väldigt aktiva veckor för att försöka röja upp efter naturkatastrofen. Raserade vägar måste återställas, anslutande vägar måste kontrolleras för rasrisker och stora mängder rasmassor måste försas bort.

– Det kommer att krävas enormt mycket arbete och kostnaderna kommer att bli stora. Men nu är det bara att ta tag i problemen och vi får ju ändå vara glada att det är så få personer som har skadats trots all den här förstörelsen, säger Eva Eriksson.

Operative chefen oroad

Skadorna värre än väntat

– Det är helt otroligt, helt sanslöst.

Räddningsledaren Börje Olsson är omtumlad av vad han ser nere på marken under sin flyginspektion.

– Det är enorma massor som har försvunnit. Man tror inte att det är sant att vatten kan orsaka sådant här.

JACOB BRYNTESSON

0563-239 20/jacob.bryntesson@mfat.se

I går kväll gav sig Börje Olsson iväg på en inspektionsrunda i luften. NWT pratade med honen när han flog över Sunnemo. Synen nere på marken var till och med värre än vad han hade förväntat sig.

– Just nu passerar vi ett hus som står och väger och är på väg ner i sjön.

Syftet med flygturen är både att överblicka och fokusera: att överblicka förödelserna och, viktigast av allt, fokusera på alla avskurna fastigheter i de drabbade områdena. Kanske upptäcka avskurna fastigheter som ännu inte har registrerats.

Ingen helikopter

För det ändamålet ville Räddningstjänsten hämta upp en helikopter från Göteborg. Men det fanns ingen tillgänglig; den var upptagen i jakten på de föryrda internerna från Norrtäljeanstalten. I stället fick man hålla till godo med ett privatplan, vilket inte lämpar sig lika väl för den här sortens uppdrag.

– Vi kan ju inte stå still och

gå ner, utan nu får vi flyga över och skaffa oss överblick, säger Börje Olsson.

Med en helikopter hade han dels kunnat upptäcka avskurna hushåll som inte registrerats, dels ta sig ner till människorna och hjälpa till på plats. Nu får kollegerna sköta marktjänsten, medan

Börje får fokusera på överblicken.

Som räddningsledare i Munkfors har han det högsta operativa ansvaret för det fortsatta arbetet i katastrofområdena, och trots den materiella förödelserna är han nöjd med hur arbetet har gått så här långt.

– Vi har haft väldigt få personskador. Och arbetet med SOS har varit enormt bra, med tanke på den belastning de hade.

Den uteblivna helikoptern är förstas en besvikelse, men i övrigt anser han att han har de resurser som behövs i dagsläget. Och han har gott om erfarenhet av att arbeta med sådana här situationer.

– Jag har haft turen, eller oturen, att ha befälet flera gånger när sådant här har inträffat.

Strategimöte

Helhetsbilden av regnkatastrofen börjar få skarpare konturer. Nu satsar de inblandade myndigheterna på samverkan.

I går träffades därför representanter från bland annat Räddningstjänsten, Vägverket och Hagfors och Munkfors kommuner för att lägga upp en gemensam åtgärdsstrategi.

Sammanträdet genomfördes hos Räddningstjänsten i Munkfors och inofficiell moderator var Hagfors kommunalråd Nils Persson (s). Inledningsvis kunde han meddela att katastrofen i Värmland nu är en riksangelägenhet, i och med att Näringsdepartementet är inkopplat.

Ingen militär

Men än så länge avvaktar man med att be regeringen om hjälp med arbetet.

Att kalla in militär, som tidigare diskuterats, är inte aktuellt i nuläget.

Överst på dagordningen står det arbete som Börje Ol-

Samlade krafter. En rad olika instanser samlades i går i Munkfors för att gemensamt planera räddnings- och uppbyggnadsarbetet.

son inledde i går kväll: att lokalisera alla avskurna hushåll.

– Det viktigaste är att säkerställa att inga personer har blivit "bortglömda" och inte har vare sig väg- eller telefonförbindelser, säger Nils Persson.

Öppna leder

För de avskurna personerna i Prästbol, Haftersbol och sommarstugsområdet Ås räknade samarbetsgruppen med att kunna öppna leder för att ta sig ut.

– Så att de man åtminstone kan ta sig till Sunnemo för matinköp, säger Nils Persson.

I övrigt gissar han på att det tar två-tre veckor innan allt är åtgärdat och situationen är någorlunda tillbaka i normalläge.

Räddningstjänsten uppmanar alla boende i isolerade fastigheter att höra av sig till dem, även om man inte behöver akut hjälp. Därmed kan de lättare planera eventuella räddningsinsatser.

Fotnot: Hagfors Kommun har upprättat en jourtelefon för information om skadeverknings- och avskurna fastigheter: 0563-133 20

ÖVERSVÄMMNINGAR

Problemen försvinner inte med vattnet!

Hur kan det komma sig att vid katastrofer som sker ute i världen så kommer det svensk hjälp inom 24 - 48 timmar. Men hur blir det i norra Värmland då?, skriver Ewa Persson.

debatt

Någonstans inom Hagfors Kommun sitter en äldre man i ett hus som är avskärmat från väg och tillfarter. Vägen försvann efter regnet för tre veckor sedan. Kostnaden för en ny väg ligger på cirka 200 000 kronor enligt beräkningar som kommunen gjort.

Han är inte frisk och om han behöver vård måste räddningstjänsten bära honom på bår genom en terräng som inte är lämplig. Han är orolig, hur skall han kunna lägga ut 200 000 kronor för en ny väg? Hela hans liv har förändrats. Han bor i Värmland och i Sverige. Inte i ett land där det råder krig och fattigdom. Inte i ett land där man aldrig hört talas om social trygghet och mänskligt engagemang. Han är en liten människa, långt från maktens korridorer. Och han är inte ensam, han är en

Hur många känner till att på torsdag morgon efter regnet var 1 600 personer utan vägar och förbindelse bara i Hagfors Kommun?, frågar sig Ewa Persson.

av många just i katastrof-området.

Djupa raviner

Onsdagen den 4 augusti 2004 kommer vi som bor i området där det föll 210 millimeter regn under några timmar aldrig att glömma. För min egen del var det en upplevelse som måste upplevas. Att inte kunna köra bil för att vindru-

tetorkarna inte orkade med. Det var som någon hela tiden hållt en hink vatten över rutan. Himlen upplystes av blixtar som man trodde inte existerade. Jag vet att många människor funderade över jordens undergång. Men jag vet också att personer som såg askvädret på långt avstånd tänkte, oj då. På torsdagsmorgon kunde vi i tid-

ningarna läsa att det var inte sommarens värsta oväder... Det hade SOS Alarm sagt.

Vilken tid på dagen eller kvällen vet jag inte. Inte heller kunde SMHI svara på hur mycket regn det kommit under en halvtimme i Karlstad när regnet öste ner. Men vi i katastrofområdet visste det var extremt mycket regn.

Mellan Lidsbron och Hagfors hade väg 240 rasat på två ställen. Det är inga små vägavsnitt som är borta. Det är 30-40 meter. Ravinerna är på två ställen flera meter djupa. Man måste se det för att förstå naturens krafter. Privatpersoner fick ta ansvaret från början med att försöka få avspärrningar till stånd.

Utan väg

Vi har läst i tidningarna hur polisen, Vägverket och SOS Alarm tog emot meddelandet att vägen var borta. Vi har läst hur en person försökte övertyga myndigheterna - det är sant och jag är nykter. Har inget delirium eller så. Det är en naturkatastrof, spärna av vägen. Hela tiden öste regnet ner och blixterna lyste upp himlen. Och privatpersoner stoppade bilar. I Älvsbacka, Sunnemo, Lidsbron, Råda, Edebäck efter väg 240 och väg

824 blev förödelisen enorm. Det finns hur mycket skadad mark som helst.

Hur många känner till att på torsdag morgon efter regnet var 1 600 personer utan vägar och förbindelse i bara Hagfors Kommun? Hur många känner till att Vägverkets kostnad blir cirka 30 miljoner enligt pressen? Hur många känner till att vägar fortfarande är stängda och hur länge vet vi inte? Hur många vet att kostnaderna för privatpersoner att få privata vägar, uppfarter och mark återställd kommer att kosta cirka 50 - 60 miljoner enligt en preliminär beräkning som kommunen gjort? Hur många vet att dammen är borta i Sunnemo, att Hyttalen är förändrad? Att stockar och stenar från 1600-talet flyter oenkring. Så även den gamla stenbron vid Ås som var över 300 år.

Värd eloge

Hur många vet att Hagfors Kommun skrev brev till regeringen och Ulrica Messing som ingen svarar på? Skall inte en regering svara på katastrofbrev? Jag skulle kunna ställa hur många frågor som helst, men jag avstår. För den största frågan är. Hur

kommer det att bli, är det ett moment 22 där ingen vill ta ansvar. Hur kan det komma sig att vid katastrofer som sker ute i världen så kommer det svensk hjälp inom 24 - 48 timmar. Men hur blir det i norra Värmland då? Om väg 240 hade legat 10 mil från Stockholm så hade vägen antagligen varit lagad och öppen efter 3 veckor.

Jag tror och känner på mig att alla i Värmland som är blandade gjort så gott de kunnat när de förstod konsekvensen av regnet. Hagfors Kommun är värd en eloge som följt händelsen varje dag och gjort så gott de kunnat. Information och vanlig mänsklig omtanke.

Värmlandsk fråga

Men jag är ändå rädd för att katastrofen hamnar mellan två stolar. Att många människor utan både vägar och mark inte kan förstå hur 50 - 60 miljoner skall betalas. Det måste vara en nationell fråga för regeringen att klara en händelse som denna med insatser. Och sist men inte minst en stor värmlandsk fråga för Länsstyrelsen.

EWA PERSSON
författare i Sunnemo